

ที่ นร ๐๑๐๙/ ๘๒๕๕

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๘ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง การเสนอให้นำคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนาน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือสำนักงานรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ที่ นร ๐๔๐๓ (กร ๒)/๑๒๗๗๗ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๕
๒. สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/๒๑๔๘ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๕
๔. สำเนาหนังสือคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/ว ๓๖๑๖ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕
๕. ภาพร่างต้นแบบขนาดและรายละเอียดประกอบของสำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร
๖. ข้อมูลและเหตุผลประกอบเรื่องการเสนอให้นำคเป็นเอกลักษณ์ของชาติประเภทสัตว์ในตำนาน
๗. เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “นาค” ในวัฒนธรรมไทย
๘. รายชื่อสัตว์ประจำชาติทั่วโลก
๙. เอกสารสัตว์ประจำชาติประเภทตำนาน เทพนิยายและความเชื่อ

ด้วยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีขอเสนอ เรื่อง การเสนอให้นำคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนาน มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ในคราวประชุมคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔ นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ กรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้เสนอให้ครุฑและนาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนาน ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบในหลักการที่จะเสนอให้ครุฑและนาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนาน และมอบให้กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมศิลปากร สำนักงานราชบัณฑิตยสภา และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หาข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน และนำเสนอคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

๑.๒ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ดำเนินการจัดประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔ โดยมีนายวีระ โรจน์พจนรัตน์

เป็นประธาน....

เป็นประธานการประชุม ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนกรมศิลปากร ผู้แทนสำนักงานราชบัณฑิตยสภา และเจ้าหน้าที่สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการให้เสนอครุฑและนาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนาน โดยมอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานราชบัณฑิตยสภาจัดทำข้อมูลเรื่องครุฑและนาคให้ครบถ้วน รวมทั้งให้ศึกษาค้นคว้าสัตว์ในตำนานและสัตว์หิมพานต์ประเภทอื่นที่เหมาะสมจะนำเสนอเป็นสัตว์ประจำชาติประเภทตำนานเพิ่มเติม ทั้งนี้จากการรวบรวมความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้น มีทั้งที่เห็นว่ามีความเหมาะสม และความเห็นที่ไม่อาจกำหนดให้ครุฑและนาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนาน

๑.๓ การประชุมคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕ นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ กรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้เสนอให้นาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนานก่อนในเบื้องต้น เนื่องจากนาคมีคติความเชื่อที่ปรากฏในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เป็นตัวแทนของประชาชน ดังจะเห็นได้จากวัฒนธรรมประเพณีและศิลปกรรมจำนวนมากของประเทศไทยที่ผูกพันกับนาค นาคจึงถือเป็นสัญลักษณ์สะท้อนวัฒนธรรมของประชาชนอย่างแนบแน่น การเสนอนาคให้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนานจึงมีความเหมาะสม และสามารถนำมาต่อยอดเป็น Soft Power ในการนำวัฒนธรรมมาใช้เป็นทรัพยากรในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอีกด้านหนึ่ง ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นชอบในหลักการกำหนดให้นาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนาน โดยให้นำเรื่องดังกล่าวบรรจุเข้าเป็นวาระการประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อให้คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นประกอบก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๑.๔ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหนังสือ ที่ นร ๐๑๐๙/๔๑๖๗ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ แจ้งปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ว่าขอบรรจุเรื่องการเสนอให้นาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนานเข้าวาระการประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๕

๑.๕ กระทรวงวัฒนธรรมมีหนังสือ ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/๒๑๙๘ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ แจ้งปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าการประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๕ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบการเสนอให้นาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนานตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ ดังนี้

๑.๕.๑ เห็นชอบในหลักการกำหนดให้นาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนาน

๑.๕.๒ มอบหมายกรมศิลปากร สำนักช่างสิบหมู่ ดำเนินการร่างภาพต้นแบบนาคเสนอเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีต่อไป

๑.๕.๓ มอบหมายกระทรวงวัฒนธรรม ดำเนินการใช้นาคเป็น Soft Power เพื่อวางยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และกำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๖ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมีหนังสือ ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/ว ๓๖๑๖ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ เรียบรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นางสาวอรุณฯ ศรีนนท์) ผู้แทนปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี แจ้งเวียนรายงานการประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๕ ซึ่งที่ประชุมมีมติรับทราบภาพร่างต้นแบบนาคและรายละเอียดประกอบ ตามที่สำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากรเสนอ ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ - ๔

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

ในปัจจุบันประเทศที่มีสัตว์ประจำชาติประเภทตำนาน เทพนิยายและความเชื่อ มีจำนวน ๑๕๗ ประเทศ รวมทั้งสิ้น ๒๒๙ รายการ มีบางประเทศที่มีสัตว์ประจำชาติมากกว่า ๑ รายการ ซึ่งสัตว์ประจำชาติของประเทศต่าง ๆ มีสัตว์ที่ปรากฏอยู่จริง เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์สี่เท้า สัตว์ปีก และเป็นสัตว์ในตำนาน เทพนิยาย...

เทพนิยายและความเชื่อ แม้ว่าจะไม่มีผู้พบเห็น หรืออาจจะไม่ปรากฏว่ามีแหล่งอาศัยอยู่ในประเทศ แต่คนในชาตินั้น ๆ มีความเชื่อและศรัทธาจนมีการสร้างสรรค์เป็นสัญลักษณ์ประจำชาติ สัตว์ในตำนานประจำชาติจะมีการประกาศในประเทศที่มีประวัติศาสตร์ชาติที่ยาวนาน มีอารยธรรม เช่น ประเทศจีน หมี่แพนด้าเป็นสัตว์ประจำชาติ และมังกรเป็นสัตว์ประจำชาติประเภทตำนาน ประเทศอินโดนีเซีย มังกรโคโมโด เป็นสัตว์ประจำชาติ และมีครุฑเป็นสัตว์ประจำชาติประเภทตำนาน และประเทศกรีซ ปลาโลมาเป็นสัตว์ประจำชาติ นกฟีนิกซ์เป็นสัตว์ประจำชาติประเภทตำนาน เป็นต้น สัตว์ในตำนานเหล่านั้นมักจะนำมาเป็นสัญลักษณ์ของประเทศ เป็นตราแผ่นดิน โลโก้และอาร์ม หรือปรากฏในธงต่าง ๆ และมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันเป็นส่วนใหญ่

ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และมีสัตว์ในจินตนาการ ตำนาน และความเชื่อมากมาย เช่น นาค ครุฑ หงส์ คชสีห์ ราชสีห์ ช้างเอราวัณ กิรี ปรากฏอยู่ในสิ่งต่าง ๆ และจะพบว่าเรื่องราวเกี่ยวกับนาคมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สะท้อนถึงตำนานและความเชื่อมาแต่อดีต สื่อออกมาผ่านทางขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม พิธีกรรมต่าง ๆ เช่น เป็นผู้พิทักษ์ศาสนา เป็นบันไดเชื่อมระหว่างโลกและสวรรค์ นาคจึงเป็นหนึ่งในคติความเชื่อที่ปรากฏในสังคมไทยมาอย่างยาวนานหลายศตวรรษ ปัจจุบันคติความเชื่อเรื่องนาคยังคงปรากฏออกมาในรูปของขนบธรรมเนียมประเพณีพิธีกรรม ทั้งที่เป็นวิถีปฏิบัติสืบทอดมาแต่โบราณรวมทั้งมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัย ขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรมที่ปรากฏอย่างหลากหลายในสังคมไทย

ดังนั้น การเสนอให้นาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนานจึงมีความเหมาะสม เพราะจะสร้างให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ ทั้งนี้ จะเป็น Soft Power ที่สำคัญ ทั้งยังขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ กลายเป็นสินค้าส่งออกทางวัฒนธรรม นำรายได้เข้าประเทศและขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้ยั่งยืนต่อไป จึงเข้าข่ายที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑)

ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๕ - ๙

๓. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

การประกาศให้นาคเป็นเอกลักษณ์ของชาติประเภทสัตว์ในตำนาน เป็นการประกาศในเชิงสัญลักษณ์ เนื่องจากนาคมีคติความเชื่อที่ปรากฏในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน พัฒนากลายเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น นาคจึงถือเป็นสัญลักษณ์สะท้อนวัฒนธรรมของประชาชนอย่างแนบแน่น การประกาศให้นาคเป็นเอกลักษณ์ของชาติประเภทสัตว์ในตำนาน จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ วัฒนธรรมของชาติ และแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน อีกทั้งจะเป็น Soft Power ที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยนำทุนทางวัฒนธรรมมาเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ กลายเป็นสินค้าส่งออกทางวัฒนธรรม นำรายได้เข้าประเทศและขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๑๐ กำหนดให้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการดำเนินงานด้านเอกลักษณ์ของชาติต่อคณะรัฐมนตรี ดำเนินการให้มีการบูรณาการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการเกี่ยวกับการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ มิให้ซ้ำซ้อนกัน และให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและนโยบายของรัฐบาล ประสานการสนับสนุน และเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านเอกลักษณ์ของชาติของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

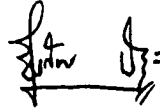
๔. ข้อเสนอ...

๔. ข้อเสนอของส่วนราชการ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจึงขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ
ประกาศให้ นาคเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประเภทสัตว์ในตำนาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีรภัทร ประยูรสิทธิ)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๔๗๐๖

โทรสาร. ๐ ๒๒๘๓ ๔๗๕๑ - ๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@opm.go.th